

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE
УНИВЕРЗИТЕТ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY

Study program **Превод и толкување**

Факултет	Јазици, култури и комуникација
Циклус на студии	Втор циклус (Постдипломски)
ЕКТС	120
Код	N-MTI120C
Титула	Магистер по превод и толкување
Архивски број на акредитација [120]	03-24/2
Решение за почеток со работа	03-24/4 (31.05.2019)
Датум на акредитација	22.04.2019

Опис на програмата

Општа претпоставка е дека во следните 5 до 10 години, Република Северна Македонија ќе стане членка на ЕУ. Процесот на усогласување и развој кој ќе води до пристапување во ЕУ, како и периодот што следува значително ќе ја зголемат потребата за преведувачки и толкувачки услуги на и од македонски јазик/албански јазик на јазиците од ЕУ (вклучувајќи ги англискиот/францускиот/германскиот). Во меѓувреме на претпријатијата и туристичкиот сектор ќе продолжи потребата од компетентни преведувачи и толкувачи. Можности за ова, до одредена мерка, постојат на државниот Универзитет „Кирил и Методиј“ во Скопје. Но, нивните преведувачки програми се прилагодени примарно за превод на македонски јазик од и на други јазици.

Главниот фокус на оваа нова мастер-програма за преведување и толкување ќе отвори можности во областа на преведувањето за личности чиј мајчин јазик е албанскиот. Успешните студенти ќе можат да преведуваат од и на албански на англиски и македонски, со дополнување на германски и француски јазик со тек на развојот на програмата. Овие цели се во согласност со мисијата на Универзитетот на ЈИЕ за зајакнување на образовните можности на албанската заедница во РСМ.

Кариера

Клучните елементи за можноста за вработување на пазарот на магистрите од мастер-програмата преведување и толкување се следниве:

- Студентите ќе имаат знаење за својот мајчин јазик, плус два европски јазици (англиски и француски/германски). Ова ги исполнува условите и барањата на ЕУ во врска со преведувачите, а тоа е да покажат познавање на најмалку два службени јазици на ЕУ.
- Студентите ќе научат за политичките и економските прашања во врска со работата на ЕУ преку следниве предмети: Преведување за ЕУ и меѓународните организации, Институции на ЕУ, Буџет и интеграција и Проширување на ЕУ.
- Студентите ќе се обучат за преведување за посебни намени вклучувајќи тука правни, економски и технички преводи.
- Студентите ќе бидат обврзани да посетуваат практика на работно место како дел од нивните студии и тоа ќе

се оценува и ќе се следи како дел од програмата.

- Оваа програма им се нуди на студенти чиј мајчин јазик е албански или македонски, и со тоа им се нудат еднакви можности на двете јазични заедници во Република Северна Македонија.

Резултати од учењето

Знаење и разбирање

- Целосно разбирање на најмалку два јазика: еден балкански јазик (албански/македонски) и еден европски јазик (англиски/германски/француски);
- Разбирање на теоретските прашања во врска со полето на преведување;
- Познавање техники и методи на преведување;
- Совладување лингвистички и граматички прашања поставени при преведувачки проекти и задачи.

Примена на знаењето и разбирањето

- Показува способност за консекутивно и симултано преведување.
- Може да пронаоѓа соодветни еквиваленти за тешки термини и невообичаени формулации.
- Може да ги употребува алатките за компјутерско преведување.
- Може да се прилагоди на условите.

Способност за проценка

- Може да прави остра процена за избор на зборови и структура на реченици при преведувачки и толкувачки задачи.
- Може да прави процена во однос на потенцијални тешкотии од различен аспект во јазикот на кој преведува: образување глаголи и времиња, одреден/неодреден член, предлози, други граматички категории, идиоми, лексички колокации и зборообразување.
- Има способност да препознава и да дефинира област од студиите по преведување за магистерско истражување.
- Показува прецизност за културолошки прашања кои може да произлезат од преведувачките и толкувачките задачи.

Комуникациски вештини

- Има одличен изговор на јазикот на кој преведува.
- Може да образува реченици и фрази јасно и слободно од еден на друг јазик.
- Може јасно и прецизно да пишува при превод на напишани текстови.
- Разбира лингвистички теми при толкувачки задачи.

Вештини на учење

- Има способност за самонадгледување и за прилагодување на методите на преведување во однос на конкретната задача.
- Започнува и завршува независни истражувачки работи со висок академски стандард во рамките на поставен временски период.
- Има способност за применување истражувачки вештини за придобивање на потребните информации поврзани со посебни преведувачки задачи од техничка, академска или од книжевна природа.
- Може да се прилагоди и да употребува компјутерски алатки за преведување кои се развиваат

Листа на предмети

Семестар 1

- [MTI-101] [6.0 ЕКТС] **Лингвистика за преведувачи (Англиски јазик)**
- [MTI-102] [6.0 ЕКТС] **Методи и пристапи на студиите по преведување**
- [MTI-103] [6.0 ЕКТС] **Превод за специфични намени**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**

Семестар 2

- [MTI-201] [6.0 ЕКТС] **Лингвистика за преведувачи (Албански/Македонски јазик)**
- [MTI-202] [6.0 ЕКТС] **Симултано / Консекутивно толкување**
- [MTI-203] [6.0 ЕКТС] **Контрастивна анализа**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**

Семестар 3

- [MTI-301] [6.0 ЕКТС] **Истражувачки методи на студиите по преведување**
- [MTI-302] [6.0 ЕКТС] **Преведување за Европската унија и меѓународните организации**
- [MTI-303] [6.0 ЕКТС] **Технологии за превод**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет**

Семестар 4

- [MTI-400] [30.0 ЕКТС] **Магистерски труд**

Description of courses

Задолжителни предмети

- **Лингвистика за преведувачи (Англиски јазик)**

Целта на предметот Лингвистика за преведувачи (англиски јазик) е студентите да ја подобрат лингвистичката компетентност на англиски јазик и да ги обноват, да ги подобрат и да ги проверат теоретските, лингвистички концепти применливи во дисциплината преведување. Посебно е обликуван за студенти на кои англискиот им е втор или трет јазик. Преку овој предмет ќе се даде увид во лингвистичките структури на јазикот на кој се преведува. Предметот е насочен и кон проучување на јазикот и кон споредување различни лингвистички вештини од изворниот јазик на јазикот на кој се преведува. Преку овој предмет ќе се повторат и ќе се воведат концепти од предметот Применета лингвистика кои ќе им бидат од помош на преведувачите во нивната работа. Областите кои ќе бидат опфатени вклучуваат: морфологија, синтакса, лексикологија, семантички области, зборовни комбинации, кохезија и текстуални анализи. Во рамките на предметот ќе бидат дадени примери што ќе покажат дека разбирањето на структурата на англискиот јазик го помага процесот на преведување.

- **Методи и пристапи на студиите по преведување**

Целта на овој модул е да служи како вовед во теоретските прашања во врска со преведувањето. Следниве области ќе бидат опфатени во рамките на овој предмет: видови преведување; ограничувања на интерлингвистичката еквивалентност; општи преведувачки проблеми; оценување превод. Ќе се опфатат и посебни пристапи кон преведување на општи, книжевни и на тематски текстови. Во врска со ова, ќе бидат проучени различни видови текстови на англиски јазик со цел да се поедностави изработката на течни преводи од различни жанрови. Во рамките на предметот Методи и пристапи на студиите по преведување ќе се комбинираат теоријата и практиката за да се пристапи кон преведувањето со неговата целосна комплексност и како уметност и како наука. Преку читање, дискусии, практика како и преку презентации ќе бидат извлечени теоретски погледи со цел да се истакне и да се поедностави практиката на преведување. Во предметот ќе биде опфатена компаративна анализа на преведени дела со цел да им се овозможи на студентите увид како преку методите на преведување може да ги подобрат преведените документи.

- **Превод за специфични намени**

Во рамките на овој предмет се опфатени прашања поврзани со преведување и толкување во рамките на одредено професионално поле. Претставува преведувачки еквивалент на добро познатиот предмет Англиски за посебни намени. Целта на предметот е да се комбинираат теорија и практиката за да се пристапи кон преведувањето од аспект на 'секојдневни' професионални контексти каде што техничка и специјализирана терминологија треба да се пренесе од еден на друг јазик. Треба да послужи како воведен предмет во однос на прашањата и потенцијалните преведувачки стратегии кои ќе се користат при преводот на специјализирани текстови. Притоа ќе се воведат вокабулар специфичен за следниве области: право и уредување, бизнис и финансии, индустриска и информатичка технологија со цел да се подобрат сознанијата за соодветната терминологија. Особено внимание ќе биде обрнато на правната терминологија од англиски на јазикот на кој се

преведува и обратно. Ќе се продолжи со теоретска дискусија за различни преведувачки контексти и општествени средини заедно со практично преведување на автентични текстови, илустрирајќи ги опфатените теми. Еден типичен час ќе се состои од презентација и дискусија на извадоци од бараните текстови како и фокусирани вежби и меѓуколегијално уредување преку компарација и анализа на преведените текстови и документи.

- **Лингвистика за преведувачи (Албански/Македонски јазик)**

Целта на овој предмет е проучување звучни шеми, зборообразување, структура на реченици, значење и употреба на мајчиниот јазик на студентите. Се дава објаснување и за тоа како функционираат јазиците, нивниот заемен однос, како се совладува јазикот и како се менуваат јазиците. Овој предмет ќе им помогне на студентите да разберат како лексичките и граматичките шеми директно се поврзани со содржината и стилот; како писателите и говорителите ги изразуваат своите ставови и мислења; и како контекстуалните фактори влијаат врз изработката и приемот на преводот и толкувањето. Преку овој предмет се развиваат лингвистичките вештини на студентите на нивниот мајчин јазик, албански или македонски. Ќе се повторат и ќе се воведат концептите од применета лингвистика кои ќе им бидат од помош на преведувачите во нивната работна практика. Ќе бидат дадени примери за тоа како начинот на кој функционираат јазиците има влијание врз процесот на преведување, со посебен акцент на лингвистичките особини на албанскиот/македонскиот јазик.

- **Симултано / Консекутивно толкување**

Преку овој предмет студентите ќе се оспособат да толкуваат консекутивно и симултано од албански/македонски на англиски и обратно. Целта е да се создадат компетентни преводи на говори, јавни дискусии, предавања со различно времетраење на различни теми. Студентите ќе стекнат вештини за прибележување и други начини за паметење за ефективно консекутивно толкување и ќе ги покажат развиените вештини за паметење и аналитичките способности при справувањето со поголеми толкувачки задачи. Студентите ќе стекнат сознанија за методите на консекутивното и на симултаното преведување. Ќе бидат развиени вештините за слушање, паметење, прибележување како и аналитичките вештини и ќе се овозможи практика во симулирана атмосфера за конференциско/семинарско толкување. Ќе биде ставен акцент на практиката на толкување во автентична средина со анализа и оценување на брзината и точноста на толкувањето.

- **Контрастивна анализа**

Целта на овој предмет е да се запознаат студентите со концептите и принципите на контрастивната анализа и анализата на грешки – како теоретски така и во практика. Преку предметот ќе се зголеми свеста кај студентите за разликите меѓу јазиците, особено меѓу албанскиот/македонскиот и англискиот. Ќе бидат вклучени следниве теми: преглед и вовед во прашања за терминологија и истражување; психолошка основа за контрастивна анализа; лингвистичка теорија и контрастивна анализа; извори на грешки; опис и нивоа на грешки; грешки и стратегии за учење втор јазик; контрастивна анализа и анализа на грешки и јазична настава. Во рамките на овој предмет ќе се проучува контрастивната анализа како општ пристап кон истражување на јазикот, а особено применета во одредени области од применетата лингвистика, како што е настава по странски јазик и преведување, каде што структурните разлики меѓу двата јазика се определени и потоа се проучувани како области на потенцијални тешкотии во учењето и преведувањето на странскиот јазик. Ќе се овозможи детаљно истражување на контрастивната анализа и ќе се оцени нејзината улога во теоретската и применетата лингвистика како алатка за практична работа на преведувачите. Се дава увид во тоа како некои лингвистички карактеристики се применуваат меѓулингвистички, со акцент на јазичните парови албански/македонски и англиски.

- **Истражувачки методи на студиите по преведување**

Преку овој предмет студентите ќе се обучат и ќе се подготват за напредно истражување при студиите по преведување, посебно за нивната магистерска работа, која претставува завршување на мастер-програмата Преведување и толкување. Студентите ќе се подготват да истражуваат и да пишуваат магистерска дисертација или проектни коментари (образложенија) при студиите по преведување/толкување. Тие ќе научат како да ги користат истражувачките методи и алатки за пребарување библиотеки. Преку овој предмет студентите ќе ги стекнат неопходните вештини за истражување и пишување магистерска теза по преведување, а ќе им се понудат поддршка и упатства за подготовка и пишување. Ќе им бидат и предложени области од полето на студии по преведување кои се актуелни. Воведот во компаративната анализа на преведувањето (компаративно оценување на класични преводи) ќе претставува и потенцијална насока за магистерската теза.

- **Преведување за Европската унија и меѓународните организации**

Целта на овој предмет е студентите да ја разберат јазичната политика на поголемите меѓународни организации како што се ЕУ или ОН. Притоа ќе биде обработено следново: основно познавање на историјата, политичкиот етос и работата на поголемите организации како и разбирање на нивните процедурални норми. Еден од фокусите на предметот ќе биде преведувачкиот протокол и тоа како треба преведувачите да се прилагодат на стандардите и практиките на институцијата. Секундарна цел секако ќе биде и да се испита комплексноста на преведувањето легислативни текстови преку совладување специфична терминологија која се употребува во меѓународните организации. Исто така ќе им помогне на студентите кои сакаат да спроведат истражување од областа на преведувањето во меѓународните организации. Ќе биде анализирана работата на меѓународните организации во врска со нивните преведувачки потреби, односно работата на Генералниот директорат за преведување кој што ги исполнува преведувачките потреби на Европската Унија. Исто така ќе се проучува работата на соодветните тела во рамките на поголеми меѓународни организации како што се: Обединетите нации, Меѓународниот монетарен фонд, Светската банка и УНЕСКО. Ќе се проучат историјата и причините за основање на ваквите организации со цел да се објаснат спецификите на преведување за нив. Понатаму ќе се анализира и јазикот на законот и на легислативата кој се употребува во такви институции и ќе се истражува класификацијата на меѓународните организации како и нивната улога и нивното делување во глобалната политика.

- **Технологии за превод**

Преку овој предмет студентите ќе се оспособат да применуваат низа комерцијални компјутерски алатки за преведување (CAT-Computer Assisted Translation) при практичните задачи за менаџмент на терминологија, преведување документација, локализација на софтвер и менаџмент на проекти како и да пренесуваат преводи и терминологија меѓу различни апликации. Овој предмет исто така има за цел да им овозможи на студентите да учествуваат и да координираат повеќејазични преведувачки проекти, да создаваат и да советуваат за соодветни методи на изработка за интернационализирани веб-страници. Преку запознавањето на студентите со разните компјутерски алатки за преведување, им се овозможува да развијат не само практична компетенција, туку и критичка способност за оценување на своите вредности. За да се симулира професионална работна средина во рамките на овој предмет се организираат голем број тимски проекти опфаќајќи низа јазици кои претставуваат различни лингвистички и технички предизвици, вклучувајќи ги и јазиците на кои се преведува во регионот како што се: македонски, албански, англиски и германски. Оценувањето е фокусирано на критичката процена на корисноста и на употребливоста на алатките и на можноста да се работи ефективно во повеќејазичен преведувачки тим.

- **Магистерски труд**

По положувањето испити, студентот може да ја започне постапката на поднесување, подготвување и јавната одбрана на магистерската тезата. Студентот избира ментор, со чии инструкции го подготвува барањето за магистерската тезата. Барањето мора да биде дозволено од наставно-научниот совет на Факултетот. По подготвување на конечната верзија на магистерскиот труд, Наставно - научниот совет на Факултетот формира тричлена комисија, која го подготвува извештајот, со кој се прифаќа или се одбива магистерскиот труд. Позитивниот извештај се одобрува од Наставно - научниот совет и се утврдува датумот за јавна одбрана. По успешното завршување на одбраната студентот стекнува диплома - Магистер по превод и толкување.

Изборни предмети

- **Германски јазик 1**

Преку овој предмет ќе се развиваат комуникативните компетенции на студентите преку слушање, зборување, читање и пишување во сложени говорни ситуации и при различни видови текстови. Тие ќе научат да изразуваат намери, да аргументираат, да генерализираат, да споредуваат и со тоа јазично да се изразат во формални ситуации (студентски организации, дискусии, презентации). Тие ќе составуваат релативно комплексни текстови. Покрај тоа, во рамките на овој курс ќе се преведуваат различни видови текстови од германски весници и списанија на албански и на македонски јазик и обратно. Исто така, ќе се преведуваат текстови кои ќе бидат предложени од самите студенти, како и важни текстови во кои се обработуваат проблеми кои се однесуваат на студентските, универзитетот итн. Исто така, преведените текстови од германски на македонски и албански јазик или обратно ќе се анализираат. Благодарение на овие вежби, студентите ќе го прошираат својот вокабулар на германски јазик. Јазичните компетенции на студентите ќе се движат од ниво B1.1 до B1.2 од Европската референтна рамка.

- **Германски јазик 2**

Преку овој предмет ќе се реактивираат и ќе се зацврнат знаењата пред сè од средното ниво и ќе обработуваат посложени граматички структури како конјунктивот, различни видови реченични сврзувања и соодветните сврзници за нив. Стилските способности на студентите ќе се развијат преку составување писмени работи. Тие ќе ги запознаат различните видови текстови и нивните структури. Преку презентација на реферати тие ќе ја подобрат својата способност за усно изразување. За да се подобри разбирањето на прочитаните текстови ќе се користат потешки текстови со социокултурна содржина како и книжевни дела. Дополнително, во рамките на овој предмет ќе се анализираат видови преведени текстови од германски на албански / македонски јазик, и обратно. Тоа ќе бидат автентични текстови меѓу кои ќе има и: новинарски текстови, официјални правни и економски документи, технички и научни текстови како и креативни и книжевни текстови. Овој модул има за цел да ги зајакне јазичните способности за да се постигне поголема компетентност при преведувачките задачи. Знаењето на студентите според Европската референтна рамка ќе биде на ниво B1.2 и B2.1.

• Германски јазик 3

Преку овој предмет ќе се развиваат понатамошните јазични знаења на повисоко ниво со помош на новинарски, литературни и научни текстови и ќе се покажат техники на учење со кои учесниците ќе бидат во состојба да разберат и да работаат со покомплексни видови текстови. Тие ќе се запознаат со основите на научното пишување и ќе работат на подобрување на своите можности за стилско изразување. Преку изучените стратегии ќе ги оспособат да се изразат за сите аспекти на политичкиот, културниот и социјалниот живот опширно и кохерентно во дискусии и презентации. На напредно ниво, работните тетратки се користат како основен материјал кој има за цел да ги утврди граматичките знаења. Покрај ова, студентите и наставниците ќе работаат со автентични текстови. Дополнително преку овој предмет студентите ќе се запознаат со напредни, стилистички аспекти на преведувањето, примарно од германски на својот мајчин јазик. Во оваа фаза се очекува студентите да покажат високо ниво на способност при изнаоѓање зборовни или структурни еквиваленти во напишани дела и исто така да покажат способност за толкување на говорен германски јазик. Јазичните компетенции на студентите ќе се движат од ниво B2.2 до C1.1 од Европската референтна рамка. Темы: Време и уметност – работа, канцеларија и професија, аплицирање за работа, формална комуникација – печатење книга, читање книги и телевизија, реклама и купување – карактеристики на нештата – учење јазици и други нешта. Структури: Временски форми, прилози за време – Конјунктив 2 во сегашно и минато време (учтиво замолување, нереални желби и споредби) – Глаголи и падежи, глаголи со предлози – пасив во минато време – атрибути: споредбени степени и дефлекција на придавки, партиципите на глаголите како атрибути, релативни реченици.

• Институции на Европската унија и буџетирање

Целта на предметот е студентите да стекнат сознанија за: основите на функционирањето на институциите на Европската Унија, теориите на интеграција на ЕУ, практиките на институциите на ЕУ и процедурите за донесување одлуки, со посебен осврт кон фискалната политика и политиката на буџетирање на земјите членки на ЕУ. Преку предметот ќе се потенцира и важноста на креирање долгорочна буџетска рамка која воспоставува легитимна и ефикасна распределба на јавните добра и услуги. Предметот ќе биде фокусиран на буџетската структура на земјите членки на ЕУ, особено ќе се анализира владината централна политика и распределбата на финансиските средства меѓу различните нивоа на власт во Унијата. Ќе се разгледаат и статусот и реформите на фискалната политика на Република Македонија. Исто така во горенаведената рамка ќе се разгледаат статусот и реформите на фискалната политика на Република Македонија. Имајќи го предвид наставниот календар на тековната година предметот ќе се реализира во рок од 12 до 14 недели. Предметот се предвидува да ги содржи следниве теми: - Институциите на Европската Унија и нивните претходници; - ЕУ како уникатна арена за движење и развој (или можеби не); - Теории на европска интеграција; - Креирање политики за развој на ЕУ; - Прашањата за глобализација, европеизација и демократска легитимација; - Политика на единствен пазар и проширувањето на ЕУ; - Фискалната политика на ЕУ; - Влијанието на фискалната политика врз земјите членки на ЕУ; - Влијанието на фискалната политика врз процесот на проширување на ЕУ; - Хармонизација на институционалната и фискалната политика на Македонија со ЕУ (пат кон членство во ЕУ); - Статусот на Македонија и предизвиците на фискалната политика на Македонија на патот кон зачленувањето во ЕУ;

• Правен, деловен и технички превод

По завршувањето на предметот од студентите се очекува да го подобрат разбирањето на основните принципи на анализа на текст, како и на некои современи теории поврзани со преведување специфични текстови од областа на правото, деловното работење и техниката. Исто така, се очекува тие да можат да идентификуваат и да одредат најсоодветни стратегии за преведување од посебните области. Преку практична работа на различни видови научни текстови, студентите ќе бидат во можност да го применат своето познавање на теориите и практиките на преведување за подобрување на аналитичките вештини и на разбирањето на сите

фактори кои влијаат врз преведувањето на текстови од горенаведените дисциплини. Предметот ќе биде фокусиран на проекти базирани на анализа на бројни текстови преку кои студентите ќе се запознаат со основните концептуални и практични работи поврзани со преведување текстови од областа на правото, деловното работење и техниката. Овој предмет ќе им помогне на студентите да идентификуваат најразлични видови изворни текстови, врз основа на своите познавања од областа на текстуалната анализа, да ги надградат, како и да изберат соодветни стратегии при преведување различни текстови од споменатите области. Преку проектни задачи, студентите ќе имаат можност да ги подобрат своите аналитички вештини и разбирања, како и познавањето на сите фактори кои влијаат при преведувањето на изворни текстови од специфичните области на бараниот јазик.

- **Интеграција во Европската унија и проширувањето**

Целта на предметот е студентите да ги совладаат и да ги разберат различните теории на правото на Европската унија, преку анализа на главните теории за европското право; - Способност за анализа на важноста и примената на теориите за Европската унија во практиката како и во имплементацијата на политиките на ЕУ, преку правото на ЕУ, т.е. преку формално-правните и позитивни извори на правото на ЕУ. - Познавање и разбирање на улогата на 28 држави членки како во одлучувањето во меѓувладините институции на ЕУ така и во супранационалните институции на ЕУ, како материјален извор на правото на ЕУ. - Историски преглед на развојот на правото на ЕУ од првичните идеи за европска интеграција до основните договори (на ЕЗЈЧ, на ЕЕЗ и Евроатом, договорите за ЕУ, од Маастрихт, Амстердам, Ница и Лисабон) и нивна анализа преку секојдневното функционирање на ЕУ.

- **Интеркултурна комуникација**

Ова е интердисциплинарен предмет кој се темели на актуелното наставно поле интеркултурна комуникација со цел да им се претстават на преведувачите и толкувачите концептите кои ќе им помогнат да ги премостат културните лингвистичките 'разлики'. Предметот се базира врз сфаќањата на културната антропологија, социологијата, медиските студии, критичката и културната теорија и културолошките студии. Се проучуваат концепти како што се: „жртвен јарец“ 'другото', жртвување, расни стереотипи, нации и национализам со стремеж за развој на толерантен и отворен пристап во преведувачката практика. Понатаму има за цел да ја подобри проценката на студентите кон културните нијанси и специфичноста во нивната преведувачка работа. Во рамките на овој предмет студентите ќе се запознаат со клучните концепти, прашања и дискусии поврзани со мултикултурализмот и нивното влијание врз работата на преведувачите и толкувачите. Тие ќе научат како да ја разберат културната префинетост на јазикот на кој преведуваат и да дискутираат за неа бидејќи ова се однесува на културни табуа и забрани и ќе изучуваат како да пронајдат културни еквиваленти за зборови и концепти кои не можат директно да се пренесат на јазикот на кој се преведува (пр. англиски изрази составени од стручна терминологија). За да се олеснат овие вештини, студентите ќе се запознаат со идеи за културни разлики од перспектива на придонес во мултикултурно образование и меѓукултурна соработка. Ова ќе им овозможи на студентите да прикажат флексибилност и почит во полето на толкувањето и да се соочат со деликатни културни теми, зборови и концепти. Исто така ќе им ја поттикне културната љубопитност и желбата за културно испитување, неопходни во преведувачките задачи.

- **Практична работа**

Целта на овој предмет е студентите кои имаат многу малку или воопшто немаат искуство во преведувачката работа, да работаат со поддршка во професионална околина за преведување/толкување за да можат да го проверуваат својот професионален напредок, разгледувајќи ги и документирајќи ги своите искуства. Во рамките на овој предмет студентите практично ќе го применат знаењето кај вистински понудувач на преведувачки услуги - приватна фирма, владини институции или меѓународни конференции со цел тие да стекнат искуство директно од областа на преведувачката практика и работа. На тој начин студентите ќе стекнат вештини, техники и работни методи неопходни за работење како преведувач или толкувач. Зависно од работната средина во која ќе ја извршува практичната работа, содржината ќе биде различна за секој студент посебно. Како и да е, се предвидува дека сите студенти ќе се соочат со слични предизвици од практична природа вклучувајќи тука: работа со рокови, тимска работа, приоритизација и организација на време, информатички и организациски вештини. Од студентите ќе се бара да водат дневна евиденција на својата практична работа (во работен дневник или деловодна книга) за да можат да дадат критичко мислење за своите секојдневни активности. Дополнително, тие ќе мора да напишат само-проценка во која ќе внесат некои од теоретските концепти со кои се сретнале преку нивните предмети на работното место.

- **Глобализацијата и новите медиуми**

Предметот е фокусиран на развојот на оние комуникациски вештини и техники кои се суштествени за ефикасно функционирање во ерата на глобализацијата. Студентите ќе го разработуваат процесот на глобализацијата, општествените, политичките, економските и културните аспекти на современиот феномен,

последниците и влијанијата во комуникациската сфера означена како ера на постмодернизмот, особено влијанијата врз новите социјални медиуми, нивната структура, ползначност на функциите на социјалните мрежи, ефектите и последниците во современата светска комуникациска реалност.

- **Реторика**

Во текот на својата историја долга 2500 години, реториката се користи за означување многу нешта, но под реторика денес се подразбира уметноста на убедување преку јазик. Реториката го означува начинот на кој поединецот се надоврзува на одредена тема или идеја со цел да го убеди другиот. Реториката ја карактеризираат неколку главни одлики и најпрвин ги дефинира одредените типични ситуации на говорот.

- **Мултилингвализам и мултикултурализам**

Цел на овој предмет ќе биде разгледување на повеќејазичноста во мултикултурните општества, како социјална појава. Оваа појава е масовна во светот. Во предавањата ќе се разгледуваат попрецизно термините: еднокултурност, повеќекултурност, мултикултурност. Ќе биде разјаснет поимот лингвистички национализам, а се izdelуваат две форми на ваков национализам, при што едната се судира со другата: кај водачите на најмоќните земји национализмот значи ширење, а за малцинствата тој добива форма на непокор и борба за афирмација на идентитетот, наспроти таков притисок. Видно место во програмата ќе зазема и мултикултурализмот во сферата на образованието.

- **Професионална комуникација**

Предметот е фокусиран на развојот на оние комуникациски вештини кои се суштествени за ефикасно функционирање во професионалниот свет. Студентите ќе го совладуваат процесот на анализа на различни комуникациски ситуации, и тоа како соодветно да одговора на нив. Меѓу темите кои ќе бидат вклучени се и комуникација во организации, интерперсонална и групна комуникација, усни презентации, интервјуа за вработување, професионални деловни писма, како и интерперсонални вештини, вклучувајќи групна динамика и тимска работа.

- **Менаџмент на проекти**

По успешното завршување на наставата, студентите треба да бидат способни: - Да ги планираат активностите неопходни за реализација на проектот, да ја идентификуваат нивната меѓузависност во поглед на времетраењето и трошоците. - Да ги подготвуваат потребните извештаи и да ја реализираат целокупната потребна комуникација меѓу проектот и клиентот, како и меѓу членовите на тимот и другите стејхолдери. - Да го структурираат проектот со своите составни активности. - Да изработат гантограм и мрежен дијаграм на проектот и да го утврдат најкраткото време за реализација на проектот. - Да користат софтвер МС Проект како алатка во процесот на планирање, имплементација и при надзор врз проектот. - Да го дефинираат проектот, да ги идентификуваат неговиот обем и неговите цели, како и да развијат проектна спецификација.

- **Методи на оптимизација**

Целта на овој предмет е да се презентираат техниките на моделирање и оптимизација со цел да се оспособи студентите за развивање модели кои се користат за решавање реални проблеми од областа на компјутерските науки. Целта на овој предмет е да се анализира важноста на матричното факторизирање како една важна алатка што нуди модалитети за оптимизација на решенијата на различни нумерички алгоритми кои се од основен интерес за решавање проблеми од областа на компјутерските науки. Преку овој предмет студентите ќе се запознаат со основите на теоријата на оптимизација и со методите на изнаоѓање на оптимумот. Ќе се анализираат различни методи на оптимизација, како што се: симплекс методата, проблемот на дуалноста и сензитивноста на проблемите на линеарното програмирање. Ќе се анализира компјутерската примена на секој анализиран проблем, предложувајќи и соодветен модел за оптимизација.

- **Етички и правни прашања во информатички технологии (ИТ)**

Цели на предметната програма: - Да се разбере реалниот однос меѓу компјутери, технолошки промени, општеството и законот. - Да се истакне моќната улога која компјутерите и компјутерски професионалци ја имаат во технолошкото општество. - Да се разберат правните области, кои се релевантни за компјутерската дисциплина. - Да се разберат етичките концепти кои се важни за корисниците на компјутери и за професионалците. - Да се стекне искуство за разгледување етички прашања и за решавање етички дилеми.

- **Заштита на човековите права**

Целта на овој предмет е: да ги запознае студентите со концептот на меѓународното право за правата на човекот, спроведување на тие права во праксата, нивното влијание во креирањето на националните политики; да ги поттикне студентите да размислуваат критички на односот меѓу меѓународното право и националното право; да ги направи свесни за сегашните меѓународни настани, како тие влијаат врз секојдневниот живот на

луѓето во светот; да ги поттикне студентите да го дадат својот придонес во областа на изготвување на законите за заштита на човековите права, со надеж дека донесувачите на одлуки ќе ги земаат во предвид во процесот на создавање и спроведувањена државните политики.

- **ИТ апликации за изработка на научен труд ИТ**

Целта на овој предмет е: - Да им се прикажат техничките елементи, структурата на текстот и дизајнот на еден научен труд. - Да им овозможи на студентите да стекнат понапредни познавања и вештини од одбрани напредни поглавја од ИТ-апликации, кои ќе им бидат потребни при изработка на научни и стручни трудови. - Практична примена на овие цели при изработка на индивидуален научен труд на студентот.